

14. NEDJELJA: GLASNICI DOBRE VIJESTI

Lk 10, 1-9;

Isus posla «po dva učenika pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći». Danas u Crkvi uglavnom ne postoji praksa putujućih propovjednika. U modernom društvu ne postoje pretpostavke za takvu vrstu navještaja evanđelja. Ljudi ne vole da im se zvoni na kućna vrata ili da im se drže propovijedi na javnim trgovima. To se doživljava kao nedostatak tolerancije i kao nasilno nametanje vlastitih vjerskih uvjerenja. Redovito se takav nastup povezuje uz religiozne fanatike i različite sekte. Danas imamo slobodan pristup i protok vjerskih informacija u knjigama, preko televizije, Internet, u školama, itd.

«Žetva je velika, ali radnika malo.» Isus poziva na molitvu da Bog pošalje radnike u žetvu. Taj poziv spontano povezujemo s molitvom za svećenička i redovnička zvanja. To je preusko shvaćanje. Valja uočiti dvije činjenice: prva, da glasnici, odnosno učenici koje Isus šalje nisu nositelji neke određene službe u postojećoj zajednici. I druga činjenica, da su oni poslani u gradove i sela koja još nisu čula za evanđeosku poruku, ali u koja je Isus imao namjeru doći.

«I nikoga putem ne pozdravljajte». Kako spojiti ovu zabranu pozdravljanja s nalogom da se ulazeći u kuću zaželi mir ukućanima? U našoj kulturi pozdraviti nekoga znak je elementarne pristojnosti i učtivosti u međusobnom ophođenju. Zaustavimo se, upitamo «kako si?», izmijenimo međusobno nekoliko prijateljskih riječi. Često je tema naših uličnih zaustavljanja i

razgovora puka znatiželja ili ogovaranje zajedničkih poznanika. Katkada ne postoji neko dublje zanimanje za osobu koju smo sreli. Ako razgovor potraje malo duže, postajemo nervozni i nestrpljivi. Pozdravljajući druge, mi ih zapravo želimo izbjeći!

U Isusovo vrijeme pozdrav nije bio neka površna gesta, nešto što se čini automatski, bez dublje životne važnosti. Svaki pozdrav zahtijevao je vrijeme. Slobodno vrijeme. Postojalo je nepisano pravilo: tko nema vremena, ne pozdravlja. Tko pozdravlja, time iskazuje želju da bude pozvan. Tko uzvraća na pozdrav, očituje gostoprimstvo i dobrodošlicu.

220

Zadaća je Isusovih glasnika ljudima navijestiti radosnu vijest: 'Približilo vam se kraljevstvo Božje!' Riječ je o glasnicima koji imaju nalog da donesu mir ukućanima, liječe bolesnike, vrate pouzdanje i nadu obeshrabrenima, radost tužnima. Zato se današnje evanđelje povezuje uz riječi utjehe iz knjige Izaije proroka: «Kao što mati tješi sina, tako ću i ja vas utješiti» (Iz 60, 13). Ako pogledamo oko sebe, vidimo kako nedostaje upravo takvih ljudi.

Netko reče: 'Zapad je sit i beznadan'. Usprkos dosegnutoga blagostanja, mi smo društvo ovisnika. A bolest *ovisnosti* pokazatelj je da se radost i utjeha žele postići na silu. Ljudi ne znaju primati i davati. Nedostaje životni optimizam. Nedostaje prava nada. Ona koja oslobađa od životne tjeskobnosti. U ponudi su brojne knjige koje govore o tome kako je potrebna jedna jaka i pozitivna autosugestija u životu. Onaj tko u sebi njeguju stav nemoći, ostat će nemoćan jer neće u ostvarenju nekog cilja dati cijelog sebe. Onaj pak koji vjeruju da nešto može učiniti, dat će sve od sebe, iz dubine svoga srca. I doći će do cilja. Pozitivno razmišljati znači imati snagu, vjeru, pouzdanje. Negativno razmišljanje je sumnja, mlakost, nedostatak samopouzdanja, brzo odustajanje.

Kršćanin također osjeća potrebu za tim, ali s duboko vjerničkim predznakom: snaga pozitivnih misli izvire iz vjere u Božju ljubav prema nama. Naša vjera je naša moć. Iz nje izviru pozitivne misli. Vjera-povjerenje je najjednostavnija i najjača 'autosugestija'. Vjera živi od pozitivnih projekcija. Ona uvijek u sebi nosi dimenziju nade, otvorenosti novome i budućem. Vjernik ne može biti pesimist u dubini svoga bića jer je pesimizam usmjeren protiv života. Isus nije želio da njegovi učenici budu «zloguki proroci» koji naviještaju uništenje svijeta.

Kada čovjek bezuvjetno vjeruje Bogu, u njemu je više nade nego ima argumenata za nju. *Optimizam vjere* u sebi i ne podrazumijeva argumente, nego nadu u moguće! Upravo onda kada nemaš argumente za optimizam. To je druga riječ za pouzdanje da će nam Bog dati najbolje. Čovjek koji u sebi nosi optimizam vjere, bogat je čovjek. Pogled mu nije zamućen, nema straha koji prožima pesimiste, vedar je i iščekuje dobro.

Današnje evanđelje kaže da svijet treba glasnike dobre vijesti, optimizam vjere, one koji u ime Boga 'uspravljaju prignute', svjedoče blizinu Božju, šire nadu u Božju moć spasenja i iscjeljenja. I ne misli se pritom samo na 'profesionalce' kao što su svećenici, redovnici, časne sestre ili vjeroučitelji. Svijet treba optimizam vjere u bolnicama i u političkim strankama, u gospodarskom i kulturnom životu, u braku, obitelji i u susjedstvu. Svijet treba ljude koji su duboko uvjereni i osvjedočeni da Bog *svaki dan* djeluje u nama i među nama. Svijet treba raznolike svjedoče pozitivnog mišljenja i dobre vijesti.

15. NEDJELJA: SAMARITANAC I SAKRAMENTI

Lk 10, 25-37;

Tko je moj bližnji? Nije jednostavno odgovoriti na to pitanje. Ne možemo se osjećati odgovornima za sve ljude. To bi bilo nerealno. Čovjeka koji je postavio pitanje Isusu osjeća se nesigurnim. Je li ispravan poredak u kojemu živi ljubav prema bližnjima? Želi čuti Isusov savjet.

Isus odgovara na neobičan način. On priča priču. Tko su glavna lica Isusove priče? Neki čovjek, razbojnici, svećenik, levit, Samaritanac i gostioničar.

«Neki čovjek silazio iz Jeruzalema...» Tko je taj čovjek? Isus mu ne spominje ime. Neki 'jadnik'. Nema osobne karte. Ugroženi redovito nemaju ime. Oni su bezimeno mnoštvo, anonimni brojevi. Može, dakle, biti bilo tko, to jest svaki čovjek u nevolji: neki Židov ili Arap, starac ili mladić, siromah ili bogataš, katolik, pravoslavac, musliman. Znamo samo da je čovjek-putnik. I to je Isusu najvažnije.

I takav jedan čovjek «upade među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva...» Tko su 'razbojnici'? Simbol svih onih koji ugrožavaju ljudski život, pravā i dostojanstvo. To je slika anonimnih centara moći, mešetara i

lopova, organiziranog kriminala, lobija i monopola, nehumanosti i iskorištavanja patnje ljudi. A sve to kako bi se povećala *dobit* i osigurala *moć*.

«Neki svećenik, vidje ga i zaobiđe...» Svećenik je još mirisao tamjanom iz hrama Božjega. A trebalo je da mu i duša miriše nadnaravnom dobrotom i ljubavlju jer je u Kući Božjoj bio u dodiru sa Svevišnjim. Zašto Isus spominje upravo svećenika? Zato što je to čovjek koji bi trebao biti 'ekspert u humanosti'. On je službeni predstavnik religije. I trebao bi biti *u prvim redovima* kada se radi o pomoći čovjeku u nevolji. Svećenik koji, međutim, ne zna uzeti udjela na sudbini čovjeka, simbol je *beskorisne* i iskrivljene religije. Svećenik koji zaobilazi unesrećenog, simbol je 'religioznih biznismena' koji se služe 'Svetim' za vlastite prohibitke.

«A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe...» Levit je bio čovjek zadužen za organizaciju kulta u hramu. Danas bi u njemu mogli prepoznati državne službenike i predstavnike vladinih ureda. Oni bi se trebali brinuti za opće dobro. Levit je 'lutka' sustava koji ne funkcionira. Simbol beskorisnih političara koji sve vide i znaju, ali prolaze pokraj. Slika besplodnih sastančenja, okruglih stolova, studija i anketa kojima se malo toga stvarno mijenja.

'Neki Samaritanac, sažali se...' Konačno, netko se zaustavio. 'Hej ljudi, pa to je nasilje, to je kleveta, to je nepravda!' Uvijek je opasno zaustaviti se, pomoći. Čak i samo gledati! Bog je najčešće na mjestima od kojih većina ljudi okreće glavu i bježi! Samaritanac je vidio čovjeka u nevolji. Pomogao mu brižno i temeljito. Nakon ove Isusove priče, ne može se na pitanje - tko je moj bližnji - odgovarati općenito i apstraktno.

Sažali se - to je riječ koji se nalazi u srcu povijesti spasenja. Bez te riječi nema čovječnosti. Tu je netko tko se je približio, tko suosjeća, tko je dopustio da ga ponese milosrđe a ne samo računica. Osjetio se odgovoran. Samaritanac nije pitao koje je narodnosti ranjenik. *Ljubav i dobrota ne poznaju granice!* Ona ne ispituje je li netko dostojan naše ljubavi. Mi najprije sve pomno istražimo, a onda eventualno otvaramo ruke.

Samaritanac - simbol istinskog humanizma - nije se bojao zaustaviti, 'išporkati' ruke, zauzeti se, darovati svoje vrijeme, strpljivost, saslušati, pomoći, biti blizu. Dobrota, ako se ne primjenjuje u praksi, ne vrijedi ništa. «Bez dobrog čovjeka, milosrdnog *Samaritanca u modernoj verziji*, nema kršćanstva» (Ž.

Mardešić). Najbolja promocija Boga je dobar čovjek. Nezanimanje i ravnodušnost prema drugome, poraz je i kraj kršćanstva.

«Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru...» Tu je i lik gostioničar. Nismo ga zaboravili. Rijetki su oni koji poput Samarijanca imaju dar pomaganja. Pun je svijet, međutim, gostioničarâ: onih koji imaju dara inkasirati, zaraditi na tuđoj nevolji i dobroti. Gostioničar je sve 'masno naplatiti', a nije mu palo na pamet da možda podijeli troškove. Kao da iskazati milosrđe nije dužnost sviju.

Najznačajniji događaji u evanđelju odigravaju se vani, na ulici. Bog se najčešće nalazi izvan crkvenih vrata i Njega susrećemo na našim svakodnevnim putovima. Naći ćemo Ga u svim ljudima koji nas trebaju. O tome nam govori Isusova prisudoba o 'milosrdnom Samarijancu'. Danas je svijet posebno osjetljiv na socijalne znakove Isusove prisutnosti po dobroti, solidarnosti, pravednosti, ljubavi i praštanju. Bog je zato najprisutniji u životu ljudi koji se bore svim silama protiv ravnodušnosti i pokušavaju nešto učiniti.

Neki su kršćani svoju vjeru sveli na primanje sakramenata. Ali to nije jedini oblik Božje prisutnosti i očitovanja Krista. Kršćani u svijetu trebaju biti prepoznatljivi po djelima, a ne samo po sakramentima. Sakramenti trebaju potaći ne samo našu vjeru, nego iznad svega naše djelovanje. Čovjek je prvi i *najveći* sakrament nazočnosti Božje (I. Šarčević). Prije svih svetih mjesta, biblijskog teksta i samoga svetohraništa (usp. Mt 25, 40)

Bog je prisutan po drugom čovjeku. Na svijetu je preko šest milijardi njegovih lica. «Kršćani su razumjeli samo pola kršćanstva. Bog i Krist su isto, ali ne znaju da su Krist i čovjek isto. Bog živi u čovjeku, a ljudi Ga traže u oblacima.» (M. Gandhi) Najprije moramo doći do čovjeka da bismo došli do Boga!

Danas je, nažalost, postalo normalno svoju odgovornost prema bližnjima staviti u ruke specijaliziranih institucija. Tako se, primjerice, stare roditelje bez velikog i opravdanog razloga, radi vlastite komotnosti, pošalje u staračke domove; zakidamo siromahe jer, tobože, postoje socijalne službe nadležne za njih. Bolesnu djecu šaljemo u specijalne ustanove umjesto da im vlastitom toplinom pružimo dom i ljubav. Srca nam ostaju zatvorena jer udaljavamo od sebe one koji bi ih mogli otvoriti.

16. NEDJELJA: BITNO ILI HITNO?

Lk 10, 38-42;

Živimo u 'društvu znanja'. Na svim područjima ljudskog stvaralaštva znanje se razvija strahovito brzo. Ako pojedinac želi biti kompetentan, mora pratiti najnovija znanstvena otkrića i nove tehnologije. Doživotno učiti i usavršavati svoje znanje. Postoji znanje koje odgovara na pitanje 'kako' nešto funkcionira, kako je nešto konstruirano. Ali postoji i ona vrsta znanja koja se bavi pitanjem 'zašto', to jest koji je cilj ljudskog djelovanja.

Veliki fizičar Werner Heisenberg izrazio je to sljedećom slikom. Zamislimo oceanski brod. Na njemu je sve u velikom pogonu: od motora do kuhinje. Sve funkcionira. Samo jedna stvar nedostaje: zapovjedništvo broda nema kompas. I zato se brodom ne može upravljati. Sve brodska postrojenja i posada rade besprijekorno, ali brod nema usmjerenja. Radi u prazno. Nikamo nije usmjeren.

Slično je s današnjim društvom koje je usmjereno na ono «kako», ali je izgubilo svijest o tome kamo je cjelina usmjerena. Zanemarila se ona vrsta znanja koje odgovara na pitanje «zašto». Društveni analitičari zapažaju kako se širi nesigurnost s obzirom na pitanje što ljudski život stvarno čini uspješnim i osmišljenim. Nije dovoljno samo funkcionirati, kao kotačić u nekom velikom postrojenju. Nedostaje životno znanje. Pojedinac je prepušten sam sebi. Izvanjska zaposlenost pokriva unutarnju dezorijentiranost. Današnjem čovjeku nedostaje *mudrost* koje se najbolje može opisati riječima kao što su: otvaranje obzorja, nuđenje jasnih kriterija i vrijednosti, osvjetljavanje života, pronalaženje unutarnje svrhe životnog putovanja.

Stoga nam današnji evanđeoski odlomak može pomoći u traženju životnih odgovora. «Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu.» U liku Marije prepoznajemo čovjeka koji gladauje za riječju koja daje smisao životu. Ona u Isusu vidi onoga tko poznaje dubinu života. Marija opaža važnost trenutka. Daje prostor Isusu i njegovoj riječi. Biti kršćanin znači upravo to. Čuti i poslušati Isusove riječi, od njih živjeti. Od Isusa doznati o čemu se radi u životu, odakle sve dolazi i kamo je sve upravljeno.

Znanje nam dolazi iz vanjskoga svijeta, a duhovna spoznaja iz unutarnjega. Znanje su naučene stvari, raznovrsne informacije, svladavanje raznih gradiva, a duhovna spoznaja je

duboko razumijevanje našega postojanja. Vanjska svrha životnog putovanja pripada vodoravnoj dimenziji postojanja. Unutarnja svrha bavi se produbljivanjem našega postojanja u okomitoj dimenziji. «Dobili ste svijet, a izgubili dušu», reći će Isus.

Marta, Marijina sestra, ne pita zašto Marija sjedi do Isusovih nogu. Ona vidi samo hranu i piće koje treba pripremiti i servirati na stol... «Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne.» Isus ne prihvaća Martin zahtjev. Kaže da je Marija izabrala bolji dio: «Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti».

225

Isus ne želi obezvrijediti Martinu gorljivost i radišnost. Kuhanje ne ide automatski. Treba upaliti vatru. Jelo pripremiti. Salatu oprati. Stol pripremiti. Sve je to nužno i korisno. Uz jedan uvjet: da se ne zaboravi 'ono jedno potrebno': kompas! Bez njega sve ono što činimo, sav naš trud i muka, postaje besmisleno. Isus čuva prostor slušanja, promišljanja, prostor u kojemu pokušavamo čuti kakav smisao dati našim danima.

U dvjema sestrama, Marti i Mariji, prepoznamo dva temeljna životna stava: akcija i kontemplacija, politika i mistika, molitva i rad. Ova dva stava nisu međusobno suprotstavljena. Oni su sestrinski. Odlučujuće je, međutim, *redosljed!* Živeći u svijetu gdje se vrednuje gotovo samo djelovanje, učinkovitost i uspjeh, Isus nudi alternativu, a to je prije svega mirna i *opuštena vjera*, pouzdanje u Božju pratnju i suradnju. Takva vjera ne podrazumijeva pasivnost i nebrigu, nego se odupire panici, besciljnom preobilju rada, onom 'kako' koje zaboravlja 'zašto'. Tek kada izaberemo kao Marija bolji dio – mirni pol, slušanje Riječi, molitva - možemo stupiti u akciju, ispravno djelovati, služiti i gajiti gostoljubivost.

Ljudski život nije trka. Valja prestati trčati u životu. Život je sposobnost pronaći unutarnje uporište, oslonac, mir. Imati jasan cilj pred očima. Dok u životu trčimo za onim što je 'hitno', ne zaboravimo se zaustaviti do nogu Gospodinovih kako bi spoznali ono što je 'bitno'. Nedjelja za kršćane predstavlja na poseban način dan za «ono jedno potrebno». Krist je naš kompas, ona pokazuje put svojim riječima i djelima. On nas hrani kruhom života. On nas hrabri i jača na životnom putu.

17. NEDJELJA: ČEŽNJA ZA OCEM

Lk 11, 1-13;

Poznata je klasična kritika Sigmunda Freuda na račun religije. Religija je izraz djetinje dobi čovječanstva. Ona je izraz ljudske želje koja je oblikovana od najranijega djetetova iskustva bespomoćnosti i čežnje za ocem. Religija je *iluzija* djetinje želje. U trenutku kada se odrastao čovjek susretne s bolnom ili opasnom stvarnošću (bolesti, prirodne katastrofe, ljudska neprijateljstva, činjenica smrti), budi se u njemu duboko utisnuta shema želje ukoliko je ona traženje pomoći upućeno ocu punom skrbi kojega se zamišlja kao svemogućega.

Freud je uvjeren da osoba ostaje religiozna samo dok ne čuje 'glas razuma'. Kada prevlada razum, pojedinac ne može više vjerovati u ono što sada i sam prepoznaje kao iluziju želje. Odrastao pojedinac ne moli. On se pouzdaje u vlastite snage, u ono što sam može učiniti. Religija je za infantilne, nezrele, za one koji se još nisu osamostalili.

Mnogi suvremeni društveni analitičari nazivaju moderno društvo - «društvo bez očeva». Riječ je o krizi uloge oca, muškaraca, supruga. Zbrajaju se posljedice nedostatka očeva u životu sinova i kćeri, samohranih majki. Postoji, međutim, «velika glad za ocem». Mnogi su odrasli s dubokom ranom u svojoj duši: kao dijete bez oca. Ali ne samo u doslovnom smislu, jer otac može biti fizički prisutan, ali emocionalno odsutan, škrt i hladan. Nisu osjetili ljubav i zaštitu zemaljskog oca.

Povezanost između doživljaja zemaljskoga oca i slike o Bogu odavno je religijski i psihološki spoznato i opisano. Mnogi se stoga pitaju: Ima li uopće smisla još govoriti o Bogu kao Ocu? Nije li slika Boga-Oca izraz patrijarhalnog mišljenja kojim se ističe moć, zakon, kazna?

Za Isusa, Bog Otac nije nikakva iluzija ljudske želje. On se stalno obraćao u molitvi Nebeskom Ocu. Povlačio se u osamu i razgovarao s Ocem. Pokazao nam je primjerom što nam valja činiti. Razgovarati s Ocem. Pokazao nam je i gdje to činiti. U osami, u tišini. Zato u današnjem evanđelju kaže svojim učenicima: «Kad molite, govorite: 'Očel!'» Reći Bogu 'Oče', znači imati neposredan pristup Bogu.

Današnji su kršćani zanemarili ulogu Oca u svojoj vjeri i molitvi. Koliko o Njemu uopće razmišljamo kao o Bogu Ocu,

koliko s Njim komuniciramo kao Ocem? Koliko Ga mi stvarno *osjećamo* kao Oca? Kada smo ozbiljno zastali u tišini svoga srca i obratili se baš Ocu, a ne Majci, ne svecima, niti općenito Bogu? Bog stoji i čeka da Ga zazovemo Ocem. Čeka da u našim srcima ima stvarno, a ne samo prividno ulogu Oca. Otac je cilj, konačni cilj, zadnja stanica svih nas.

U prisposodbi o prijatelju od kojega se traži da posudi «tri kruha», Isus opisuje stav molitelja koji se obraća Ocu. «Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!» Isus upućuje na iskustvo i sigurnost da već naši zemaljski roditelji, koji nisu uvijek dobri, «znaju dobrim darima darivati svoju djecu». Bog razumije ono što mi kažemo, ali i ono što ne izgovorimo.

Molitva počinje ondje gdje se očituje naša nemoć. Ljudski je u poniznosti i povjerenju moliti i dopustiti da budemo obdareni. Za svaku molitvu i na svaku molitvu postoji odgovor. A odgovor se čeka u predanju, strpljenju i nadi. Ne postoje uzaludne molitve. Ni jedna jedina nije nikada propala. Nije propala jer Bog sluša. I najtiši šapat naših misli. On je slušajuća Prisutnost.

Molitva *odgaja* za povjerenje u Oca! Da se polako i postupno naučimo oslanjati na Boga. Da naučimo primiti ono što ne možemo sami proizvesti: pomirenje, nadu, utjehu, prihvaćanje. Imati povjerenje u Boga znači ići kroz život uspravan, hrabar, nepokolebljiv, čvrst, ali savitljiv. Duhom se prilagoditi vjetrovima života i izazovima sudbine.

Evandelist Luka unio je malu izmjenu u postojeći tekst: umjesto «dobrima», kako stoji u Mt 7, 11, kod Luke čitamo: «Koliko li će više Otac s neba *obdariti Duhom Svetim* one koji ga zaištu!» Dar Duha Svetoga je najizvršnije «dobro»! Dar Duha Svetoga snaga je Neba unutar nas. Molitva nas otvara protoku Duha Božjega u naš život. Taj Duh zacjeljuje naše rane i uzdiže našu svijest. Primanje Duha Svetoga primanje je snage odozgo ili iznutra.

18. NEDJELJA: DVIJE VRSTE BOGATSTVA

Lk 12, 13-21;

Čovjek se čitav svoj život bori da skupi sebi blago, da osigura svoje vlasništvo od gubitka. Valja misliti na dane starosti i bolesti. Stvoriti zalihe, uskladištiti viškove, uštedjeti. Lakše se živi kada

nismo opterećeni neimaštinom. Razna životna osiguranja koje se nude ljudima primamljiva su i ekonomski posve opravdana.

U najmanju ruku, djeluje zbunjujuće kada Isus u današnjem evanđelju naziva «bezumniče» čovjeka koji je htio «skupiti svoju ljetinu» i osigurati dobra svoja. U čemu on i mi griješimo, kada je zaslužio Isusov oštar ukor? Poslušajmo još jednom Isusov komentar: «Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripradio, čije će biti? Tako biva s onim koji sebi zgrće blago, a ne bogati se u Bogu».

Isus najprije ukazuje na jednu elementarnu životnu činjenicu: različiti oblici životnih osiguranja mogu ljudima osigurati ono najpotrebnije za život, čak i više od onoga koliko im stvarno treba. Ali sva ta materijalna osiguranja i oslonci ne mogu ukloniti osnovnu životnu istinu: prije ili kasnije, zatražit će se naš život natrag. I tada ćemo stajati pred pitanjem o jednom sasvim drugačijem bogatstvu. Vrijednost i bogatstvo života ne stoji u onome što oblačimo, u kolima koja vozimo ili u titulama koje imamo. Mi nismo ni naše kuće ili bankovni računi. Nakon smrti sva naša imovina, sva naša dobra, ostaju u svijetu. Možemo ponijeti samo ono što smo postali za života. Ono što u sebi nosimo i tko smo u sebi. To je naše istinsko ja. Ono ovisi o siromaštvu ili bogatstvu vlastita srca. I zato postoje siromašni bogataši i bogati siromasi! Uza sve bogatstvo, bez Boga ostajemo prosjaci. Bog je istinsko bogatstvo koje se nudi kao izbor.

No, ne smijemo zanemariti situaciju iz koje Isus izgovara svoje riječi upozorenja. Riječ je o svađi oko nasljedstva između dvojice braće. «Učitelju, reci mome bratu da podijeli sa mnom baštinu.» Borba oko nasljedstva podijelila je rođenu braću. U toj složenoj situaciji Isus treba posredovati. Ali On ne odgovara izravno na molbu, nego upućuje svima jednu opomenu: «Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje».

Isus jasno kaže što se ovdje misli pod pohlepom: da čovjek smisao svoga života vidi u onome što posjeduje! Kada ljudi postanu žrtve takve zablude – da je smisao života u posjedovanju – razaraju se međuljudski i obiteljski odnosi. Braća postaju ogorčeni protivnici, svađa oko nasljedstva prenosi se na potomstvo, svi trpe i odlaze na drugi svijet nepomireni. Gramzljiva ljudska srca postaju hladna, opora i tvrda. Poznajemo ljude koji su zbog demonske usredotočenosti na materijalno iznutra osiromašili.

Svima nama je bliska ta opasnost da se više brinemo i trudimo oko osiguranja našega života i materijalnih posjeda, nego oko bogatstva vlastitoga srca. Zapravo, relativno blagostanje u kojemu mnogi današnji ljudi žive trebalo bi ih osloboditi i potaknuti da se više posvete «bogaćenju u Bogu» odnosno osobnoj duhovnosti. Svaki je čovjek velik onoliko koliko je velik – ‘bogat’ *pred* Bogom. Sigurnost posjeduje samo čovjek koji svoju vjeru polaže u Boga.

Na kraju, prisjetimo se onoga što smo čuli u prvom čitanju: «Ispraznost nad ispraznošću, veli Propovjednik, sve je ispraznost! Kakva je korist čovjeku od svega truda njegova kojim se trudi pod suncem?» Ipak, smijemo postaviti pitanje: Je li nešto ostaje pod suncem? Ima li nešto vječno u vremenu i prolaznosti ljudskoga života?

Tri stvari neće ‘prohujati s vihorom’: *ljubav, svjetlo i život!* Sve što se iz ljubavi čini, dolazi Bogu i zauvijek u njemu ostaje. I svjetlo zauvijek ostaje. Bog je svjetlost i mi se vraćamo natrag u Božje svjetlo. Iako svakodnevno umiremo, darovan nam je život čiji smisao Isus pokušava objasniti u prisposobi o bogatom čovjeku.

19. NEDJELJA: SAKRAMENT TRENUTKA

Lk 12, 35-48;

Postoje najmanje dvije vrste vremena: kronološko vrijeme – ono koje se mjeri satom i psihološko vrijeme – ono koje ovisi o našem unutarnjem stanju i raspoloženju. U trenutcima velike radosti ili kada naš um doživi nešto lijepo, nismo svjesni protjecanja vremena.

Isus se u današnjoj usporedbi koristi analogijom čekanja. «Neka vam bokovi budu opasani i svjetiljke upaljene, a vi slični ljudima što čekaju gospodara kad se vraća sa svadbe da mu odmah otvore čim stigne i pokuca.» Je li moguće tako živjeti? Uvijek pripralni, budni, u iščekivanju? Zar to ne bi bilo stresno, napeto, štetno za naš život? Kako shvatiti Isusov poziv na budnost?

U tome nam može pomoći naše svakodnevno životno iskustvo. Primjerice, možemo živjeti svjesni ili nesvjesni dara života. Netko može stradati u prometnoj nesreći ili proći kroz tešku bolest kako bi tek u toj situaciji postao svjestan dara

života, zdravlja. Godinama toga uopće nije bio svjestan. Sve je to uzimao kao nešto po sebi razumljivo. Postoji, dakle, *budnost za dar života*. Nesvjestan život dovodi ljude do toga da 'prespavaju' neke životne mogućnosti, propuste važne odnose, predvide znakove na putu života, itd. Neki ljudi ne žive, nego životare. Neprobuđeni. Umru a da im nikada u životu nije bilo stalo ni do čega velikoga.

U Isusovoj prisposobi nije riječ samo o budnosti po kojoj postajemo svjesni dragocjenosti našega postojanja. Niti o tome da je naše vrijeme na ovoj zemlji *ograničeno* i da ne znamo kada će ono isteći. Niti o čekanju u širem smislu: čekanje odmora, boljeg posla, da djeca odrastu, čekanje uspjeha, novca, da nekome budemo važni. Nije neuobičajeno da ljudi cijeli život čekaju kako bi počeli živjeti.

Radi se prije svega o tome da budemo budni i pripravnici za *dolazak* Gospodina! Advent nije samo dio crkvene godine, nego osnovna kvaliteta čitavog životnog vremena. Bog je onaj koji stalno dolazi! Biti budan znači ostati *otvoren* za Božja dolaženja u naš život. «Budite kao sluga koji čeka gospodarov povratak!», kaže Isus. Sluga ne zna kad će se gospodar vratiti. Stoga je budan, na oprezu, brižan, miran, da ne bi propustio dolazak. Ta usporedba ne govori o kraju svijeta, nego o važnosti sadašnjeg trenutka. Kristov dolazak stalno se događa. Kristov «drugi dolazak» je sadašnji trenutak, stanje prisutnosti, unutarinja preobrazba, obraćenje.

Navikli smo vrijeme dijeliti na prošlost, sadašnjost i budućnost. «Sadašnjost» nam stalno izmiče: bježimo u prošlost ili u budućnost. «Prošlost i budućnost kriju Boga od našega oka.» (Rumi) Ljudski život se odvija u trenutku. Da bi se dogodio susret, trebamo biti budni. Uspavani niti vide niti čuju. Isus nam kaže da vječnost ulazi u vrijeme u sadašnjem trenutku. Kraljevstvo je Božje ovdje i sada (Lk 17, 20-21). *Bog sebe daruje svakom našem trenutku*. Kako smo mi samo sretni!

Prije četristo godina jedan je čovjek pokucao na vrata samostana karmelićana u Parizu. Htio je postati redovnik, posvetiti svoj život molitvi i radu. Izjavio je kako je spreman prihvatiti bilo kakav rad u samostanu koji mu dodijele njegovi pretpostavljeni. Samo jedno ne bi nikako želio: da radi u kuhinji. Poslali su ga direktno u kuhinju. To je u njegovoj nutrini izazvalo veliko negodovanje. Ipak, bio je novak, tek primljen u samostan. Poslušao je.

Brat Lovro, tako je glasilo njegovo redovničko ime, s velikim unutaršnjim otporom i mukom obavljao je kuhinjske poslove. Satima je pripremao namirnice za obroke, kuhao, prao posuđe i čistio kuhinjski pod. Prolazili su tjedni, mjeseci, godine. Polako je njegova odbojnost prema radu u kuhinji popuštala. Naučio je lekciju. Shvatio je da je rad u kuhinji upravo mjesto za njega. Bog kojemu se htio doživotno posvetiti bio je nazočan i u kuhinji. Zapisao je u svom duhovnom dnevniku: «Vrijeme rada ja ne razlikujem od vremena molitve. Radeći u kuhinji, gdje me često više ljudi istodobno molilo za razne stvari, ja sam s Bogom isto tako združen kao kad klečim pred svetim sakramentom».

Kako Bog definira sebe? Ja sam Onaj koji jesam! Ovdje se ne spominje vrijeme, nego prisutnost! Stvarnost Božanske prisutnosti. U svakom trenutku. To je ključ koji otvara vrata duhovne dimenzije. «Ne brinite se tjeskobno za sutrašnji dan, jer će se sutrašnji dan brinuti za se!», kaže Isus. A Meister Eckhart, duhovni učitelj iz trinaestoga stoljeća, to je prekrasno sažeo: «Vrijeme je ono što ne dopušta svjetlosti da nas dotakne. Od vremena nema veće prepreke do Boga».

Moliti znači biti potpuno prisutan. U sadašnjosti. Zadržati svetu prisutnost u sebi. Pokloniti potpunu, budnu pažnju svemu što činimo, gdje god se nalazili, jer nam je Bog tu najbliži.

20. NEDJELJA: MIROLJUPCI I MIROTVORCI

Lk 12, 49-53;

Današnjem čovječanstvu je potreban mir i zajedništvo, a Isus govori o podjeli. «Nisam došao donijeti mir, nego razdjeljenje...» Kako shvatiti ove zbunjujuće Isusove riječi? I riječ mir (kao ljubav, Bog) pripada onim riječima koje se najviše zloupotrebljavaju. U ime mira i zbog mira mnogi su bacili vlastito dostojanstvo pod noge. Poniženje je rodilo frustraciju, frustracija bolest, a bolest patnju.

Nije svaka vrsta mira pravi mir. Postoji lažni mir. On je sličan jabuci koja je izvana zdrava, ali iznutra trula. Lažni mir prikriva sukobe, ne podnosi sučeljavanja i otvorenu kritiku. Lažni mir pravi jeftine kompromise. Hoće izvanjski sklad, ali bez zalaganje za pravednost. To je lijeni mir. Mir bez sadržaja. Mir u tami, bez svjetla.

Isus je rekao: 'Blago mirotvorcima'. Isus nije rekao: 'Blago miroljupcima'. To su oni koji šute i sve *pasivno promatraju*. Oni nisu možda sami nepravedni, ali svojom šutnjom zaštićuju nepravdu! Jer, onaj koji promatra a ne djeluje, postaje sukrivac. Zbog *šutnje* onih koji sebe smatraju dobrima, zlo se širi. Vlade provode genocide, velike korporacije uništavaju one čiji se interesi sukobljavaju s njihovima, teroristi uključuju nevine ljude u svoje ratne igre, organizirani kriminal i korupcija nameće se nasiljem i ulijevanjem straha. Na svakoj razini, sve vrvi neljudskim postupcima, a mi – u ime 'miroljubivosti', ali često iz puke ravnodušnosti ili straha, reagiramo slabo i nedjelotvorno.

232

Kršćanstvo je postalo beživotna lakrdija. Tko će svijetu dati svjetlo? Zlo razara svijet. Možemo li spavati? Naš planet propada. Doživljavamo klimatske udare i poremećaje u atmosferi, zagađenje tla, nasilje i narušene međuljudske odnose, neprirodno brz životni ritam, programiranu buku. Pacifizam, nenasilje, tolerancija, demokracija – često su izgovor za izbjegavanje odgovornosti, za odvratanje pogleda od svakodnevnice nepravde. U ovom svijetu moć je kod onih koji niti vole, niti služe. Zato toliko toga ide naopako.

Biti istinski mirotvorac, ne znači biti kukavica. Tko se bori za dobro, Isusov je apostol, tko se bori za pravdu i istinu potpuno je u Isusovom Božanskom srcu. Isusov učenik ne može biti kukavica jer ovo nije vrijeme kukavica već ratnika svjetlosti. Ovo je vrijeme hrabrih i odlučnih, a ne mlakih i neodlučnih. Nepravdani sustavi se boje pravih mirotvoraca, a na miroljupaca. Nije dovoljno čekati nebesku Pravdu, nego je potrebno na zemlji, sada i ovdje, boriti se, reći istinu, stati na put nepravdi.

Isus se nije klanjao autoritetima u čiju je čestitost i poštenje sumnjao. On nije pripadao ljudima koji sve lako prihvaćaju nemajući vlastiti sud. Podigao je glas u ime onih koji služe, a ne gospoduju! Bio je britak. Razotkrivao je zlo. «Oganj dođoh baciti na zemlju...». Vatra je simbol je za krajnje oprečnosti. Ona može sve uništiti, pretvoriti u prah i pepeo. Ali, isto tako, može svojom toplinom omogućiti život. Živimo od topline sunca, vatre. Oganj ima snagu pročišćenja. Visoka temperatura u talionicama postiže da se dobije čisti materijal od neke sirovine.

Evandelist Luka piše da je Isus pun Duha ili nošen Duhom propovijedao i djelovao. Vatra ljubavi je gorjela u njemu. Donosi spas, čisti od zla ljudske duše, uklanja bolesti, oslobađa od ovisnosti. Ali nailazi i na otpor: u rodnom zavičaju čak su ga

htjeli strmoglaviti niz liticu. Otvoreno mu prijete, mrže ga. Isus dijeli. Svjetlo svijetli u tami, ali postoje ljudi koji više ljube tamu nego svjetlo. Zlo ne prepoznaje svjetlo već intuitivno napada dobro jer je njegova suprotnost. Isus ne prikriva takve podjele. Ne želi izdati svjetlo. On otvoreno i jasno izlaže ono što se protivi volji Očevoj. Kritičan je ne samo na riječima, nego i u svojem ponašanju. Skandalizira svoje suvremenike. Mnogi ga ne podnose, žele ga ukloniti.

‘Pozdrav mira’ koji želimo jedni drugima za vrijeme slavljenja Euharistije nije bilo kakav mir. Mi želimo jedni drugima Kristov mir. A taj mir ga je koštao života! Kao Uskrsli dao je takav mir svojim učenicima. To je jedini mir koji zaslužuje to ime. I nama treba vatra Duha Isusova da pročisti lažni mir u kojemu često živimo. Ako želimo biti mirotvorci, osnovno je poštivanje svake ljudske osobe. S drugima treba voditi miran, iskren i otvoren dijalog. Danas sve religije govore o dijalogu, a zapravo vode monolog. Svi se diču svojom otvorenošću, ali dijalogiziraju uglavnom unutar svojih zajednica. Slušamo hvalospjeve o vlastitoj toleranciji, a u praksi toga najčešće ima vrlo malo.

‘Nositi oganj u sebi’, kao Isus, znači hrabro se boriti za opće dobro. A to ne ide bez žrtve. Žrtvovanje je uvijek bilo vrhovni duhovni zakon. Za dobrobit svijeta. Istinski mirotvorci svojom žrtvom sprečavaju propast svijeta.

21. NEDJELJA: KULTURA LAKE RELIGIJE

Lk 13, 22-30;

U današnjem evanđelju imamo jednog znatizeljnika koji pita Isusa: «Gospodine, je li malo onih koji se spašavaju?» Vjerojatno pitanje potječe iz nekih teoloških prepirki u kojima ovaj čovjek nije našao zadovoljavajući odgovor. Možda Isus može reći nešto pouzdano o tome. Isus *uskraćuje* informacije, odgovara na postavljeno pitanje opomenom: «Borite se da uđete na uska vrata».

Isus, očito, nije došao dati nam precizne informacije o onostranom životu i svijetu. Prolazio je i naučavao gradovima i selima kako čovjek treba živjeti dok putuje ovom zemljom. Njegovo evanđelje nije zbir odgovora na sva moguća i nemoguća pitanja o Bogu, nego svjetlo koje osvjetljava naš zemaljski hod. I zato nije važno znati koliki i kako se ljudi spašavaju. Odgovor na

to pitanje zna samo Bog. Neće nas spasiti znatiželja ili teološke diskusije, nego osobno *nasljedovanje*. Isus zato odbija odgovor.

Ali ostaje opomena: «Borite se da uđete na uska vrata jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali neće moći». Ovim riječima Isus ne želi širiti strah. Strah nije Božji saveznik. Evanđelje i strah ne idu skupa. Ali evanđelje potiče da život na zemlji shvatimo ozbiljno i odgovorno proživimo. Nije svejedno kako ćemo odigrati svoju ulogu na pozornici života. Slikom 'uskih vrata' Isus želi reći da život koji predlaže nije za one koji su polovična srca! Ne možemo se zavaliti u fotelju i čekati da budemo posluženi. Život nije takav. Sličan je 'uskim vratima' kroz koja nema prolaza bez truda i muke. I to «svim snagama». Doduše, možemo izabrati 'široka vrata': živjeti kao većina oko nas. Ostati neprepoznatljivi, bez vlastitog identiteta i profila.

Na izlozima trgovina često se nalazi roba koja se nudi po nižoj cijeni, uz velike popuste. Nakon sezonske rasprodaje, opada zanimanje kupaca. Neke trgovine pred svoje zatvaranje organiziraju velike rasprodaje. Izvorna je cijena prodajnog artikla prekrížena, a ispod nje je napisana dva ili tri puta niža cijena. Mnogi u današnjem kršćanstvu prepoznaju sličnu ponudu u izlogu. Kršćanska roba (evanđeoske vrednote), izlažu se na prodaju, po sniženoj cijeni. Vjera je postala ugodna ponuda gdje izabiremo ono što nam se sviđa. Kao u samoposluzi. Ono što je neugodno, zahtjevno, to ostavljamo po strani. Upravo onako kako to nalaže tržišna logika. Potrošač sve određuje i mora biti zadovoljen.

'Uzak je put koji vodi u život, i malo je onih koji ga nađoše...'; reče Isus. Ne zvuči baš moderno i u duhu vremena. Danas je religija laka. Stavljamo je na sebe kao da stavljamo kaput i odlazimo u kino. Vjera je postala navika. Crkva je lijepo društveno okupljanje. Ljudi se navikli na 'svoga Boga'. U kulturi lake religije, jeftino postignute, zaboravili smo da su iskušenja značajni dio života vjere, da nema nagrade bez odricanja.

Isus je neispričana priča. Crkva i današnji kršćani su intuitivno pobjegli od njega jer je Isus zahtjevan. Nasljedovanje Krista traži čitava čovjeka i nepodijeljeno srce. Bez računice ili po sniženoj cijeni. Bez toga nema obraćenja, nema preobražavanja svjesnosti, nema novog života u Kristu.

«Tako, ima posljednjih koji će biti prvi i prvih koji će biti posljednji.» Ove nas riječi upozoravaju da se 'raspodjela mjesta' ne podudara s ljudskom logikom. Isus predlaže *religiju*

posljednjih mjesta! On sam nije došao da bude služen, nego da služi. 'Posljednja mjesta' nisu zauzeta od počasnih doktorskih i crkvenih titula, niti od holivudskih Oskara. I tu ima uvijek dovoljno slobodnih mjesta. Za one koji znaju kako nema istinske veličine bez služenja, niti religije bez žrtve!

22. NEDJELJA: PONIZNOST - VRLINA ILI MANA?

Lk 14, 1.7.-14;

Jednom je Isus bio pozvan na objed kod nekog prvaka farizejskog. Danas bi to mogli usporediti sa svečanim primanjem na koje je pozvana društvena elita i poznati uglednici. Promatrajući kako uzvanici biraju prva mjesta, pomisli: 'Kakvo častohleplje!' Ovaj prizor potaknu je Isusa na tri pouke.

Prva pouka može se iščitati iz Isusova osobnog ponašanja: on se ne ustručava reagirati, izreći svoje mišljenje, javno iznijeti ono što ga smeta. Ne ogovara druge iza leđa. Kritiku je uputio na pravu adresu. Ne želi povrijediti, raniti, nego ispraviti, zaliječiti.

Druga se odnosi na uzvanike. Njima kaže da domaćin dijeli mjesta. On zna koje mjesto pripada pojedinom gostu. Inače, može se dogoditi mučna situacija da domaćin rekne pred svima: «Ustupi mjesto ovome. Tada ćeš postićen morati zauzeti posljednje mjesto!»

Živimo u društvu koje boluje od toga da ljudi sebe uzvisuju time što će druge poniziti. *Rivalstva* su prisutna na sve strane. Toliko je tragikomične taštine oko nas, toliko umišljenosti, uobraženosti i lažnih veličina. Svi bi htjeli biti neki lideri ili idoli mase. Poznata imena. Na taj način se stvaraju vrijednosni kriteriji po prvim mjestima *a ne po dobrim djelima!* (B. Z. Šagi) Nije važno tko će više učiniti za opće dobro, nego tko će zauzeti prvo mjesto.

Bog je, kaže Isus, onaj koji podjeljuje mjesta. On jedini uzvisuje čovjeka i «daruje mu ime nad svakim imenom» (usp. Fil 2, 1-11). Pred Njim mnogi bezimni 'imaju ime'. Zbog njihove poniznosti.

Treća pouka tiče se domaćina, onoga koji ga je pozvao: «Kad priređuješ objed ili večeru, ne pozivaj svojih prijatelja, ni braće, ni rodbine, ni bogatih susjeda, da ne bi i oni tebe pozvali i tako ti uzvratili. Nego kad priređuješ gozbu, pozovi siromahe, sakate, hrome, slijepe. Blago tebi jer ti oni *nemaju čime uzvratiti.*» Ne

pitaj stalno: Što ja imam od toga? Koju korist? Kakav uzvrat? Djeluj bez takvih primisli u pozadini. Za blagdanski stol treba osim rodbine i prijatelja pozvati i nekoga tko je sam, a živi pored nas. Takav čin ljubavi slavi blagdan. Tada je blagdansko okupljanje istinsko zajedništvo ljubavi. U kojoj su mjeri naše kršćanske zajednice *otvorene*? Otvorene za sve ljude, bez obzira na njihov društveni status, podrijetlo i političko opredjeljenje? Otvoreni i za one koji žive na rubu, koji ne poštuju sami sebe niti njih drugi poštuju?

Kad je Isus ustanovio Euharistiju, ustanovio je radi zajedništva. A danas su ugroženi svi oblici zajedništva: bračna, obiteljska, prijateljska, kolegijalna, župna zajednica. Mi jesmo skupa u crkvi, ali smo duhom i srcem odvojeni jedni od drugih. Nismo spremni na Isusov način graditi zajedništvo, nego smo postali pravi stručnjaci u raskolima svake vrste zajedništva. Nema istinskog zajedništva. Zajedništvo su brojke – koliko se pričesti podijelilo.

Poniznost podrazumijeva ponašanje prema svijetu, prema drugima, prema samima sebi i prema Bogu. Moderni svijet poniznost više ne smatra vrlinom. Naša je *oholost* prekomjerna. Mi živimo kao da su bogatstva Zemlje neograničena. Uvjereni smo da su naši postupci mudri. U stvari postupamo kao da smo slijepi. Svi smo netolerantni, uvjereni da znamo istinu.

«Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen, a koji se ponizuje bit će uzvišen.» Poniznost, skromnost o kojoj govori Isus i evanđelje, važna je vrлина. Ona nas čini svjesnima naših dužnosti prema Zemlji i prema budućnosti. Navodi nas da se prema drugima odnosimo nepristrano i snošljivo. Čini nas razumnima i zahvalnima. Poniznost nije ponižavanje. Poniznost je poštenje prema samome sebi, osjećaj za vlastitu mjeru, *skromnost*. Samozaboravnost. Ona je spoznaja da uvijek možemo *pogriješiti* i da uvijek imamo što *naučiti*.

Poniznost ne znači biti zadovoljan malim. Poniznost voli ono što je *veliko u očima Božjim*. Zato je poniznost uvijek velikodušna suradnja na Božjim planovima. *Velikodušnost* znači predanost zadaći koja me nadilazi; osjetiti veličinu Božjih nacrtâ. To nisu nikada egoistični projekti samoostvarenja.

Samo je *vjera* ponizna. Ona zna da se čovjek mora oraspoložiti, otvoriti da bi Ga susreo. To je poniznost pred Bogom. Praznina koju Bog ispunja žarkom toplinom i ljubavlju koja nahranjuje opustošenu dušu.